Voorstelnummer: 600638
Zaaknummer: 780073

Raadsvoorstel

Houten, 11 oktober 2022

gemeente Houten

Onderwerp:
Adviescommissie Erfgoed en Ruimtelijke Kwaliteit Houten (CRK)

Beslispunten:
1. Met ingang van 1 januari 2023 de huidige Erfgoedcommissie te ontbinden en de leden van deze commissie te benoemen als lid van de Gemeentelijke Adviescommissie Erfgoed en Ruimtelijke Kwaliteit Houten (CRK);
2. De adviseurs van MooiSticht op ad hoc basis in te huren voor één jaar als aanvulling van de CRK zodat deze commissie interdisciplinair kan adviseren op al haar wettelijke taken;
3. De Verordening Gemeentelijke Adviescommissie Erfgoed en Ruimtelijke Kwaliteit gemeente Houten 2023 vast te stellen;
4. Het College te mandateren om nieuwe leden van de CRK te benoemen;
5. Na een jaar de werkwijze en de inrichting van de CRK te evalueren.

Samenvatting
In het kader van de invoering van de Omgevingswet is het wettelijk verplicht dat wij als gemeente per 1 januari 2023 een Gemeentelijke Adviescommissie Erfgoed en Ruimtelijke Kwaliteit Houten (CRK) hebben. Deze commissie geeft advies over erfgoed (zowel gemeentelijke als Rijksmonumenten, archeologie, landschap en cultuurhistorie). Een deel van deze taken gebeurt nu door de Erfgoedcommissie van de gemeente.
De huidige Erfgoedcommissie geeft ook voorlichting over bouwplannen en ontwikkelingen op dat gebied. Dat wordt als waardevol ervaren en willen wij in principe voortzetten door de CRK.

Voor het opzetten van een CRK zijn verschillende opties beoordeeld:
1) Het omvormen van de huidige Erfgoedcommissie tot een nieuwe CRK met een flexibele schil met externe deskundigen.
2) Het opzetten van een CRK meer op afstand van de gemeente.

Voorgesteld wordt om met ingang van 1 januari 2023 te starten met een CRK conform Optie 1 waarbij de huidige leden van de Erfgoedcommissie worden benoemd als lid van de CRK. De zittingstermijn wordt hierbij maximaal vier jaar, zonder mogelijkheid tot herbenoeming. Bij de samenstelling van de CRK wordt zoveel mogelijk gewerkt met lokale deskundigen.
Na een jaar zal de werkwijze en de inrichting van de CRK worden geëvalueerd. Hierbij zal ook nader gekeken worden naar de voordelen en randvoorwaarden van het mogelijk meer op afstand zetten van de CRK (optie 2).

Aanleiding
Aanleiding is de beoogde inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2023.
Daarvoor is het wettelijk verplicht een Gemeentelijke Adviescommissie Erfgoed en Ruimtelijke Kwaliteit Houten (CRK) te hebben.

Beoogd effect
Met deze CRK voldoen wij aan onze wettelijke verplichting en kunnen wij bouwplannen op het gebied van erfgoed blijven beoordelen en daarover integraal te adviseren.

Argumenten per beslispunt

1.1 Het is nodig de Erfgoedcommissie te ontbinden en de leden opnieuw te benoemen als lid van de CRK.

Met het inwerkingtreden van de Omgevingswet heeft de Erfgoedcommissie geen wettelijke basis meer haar taken uit te voeren en is het noodzakelijk een CRK in te stellen die deze taken kan overnemen. Daarom is het zinvol om de Erfgoedcommissie te ontbinden en de leden opnieuw te benoemen als lid van de CRK. De zittingstermijn wordt hierbij maximaal vier jaar, zonder mogelijkheid tot herbenoeming.

Voor het opzetten van een CRK zijn verschillende opties beoordeeld:
Optie 1. Omvormen van de Erfgoedcommissie tot een CRK. Kennis die niet binnen deze commissie aanwezig is, wordt ingehuurd vanuit MooiSticht of een andere partij.
Optie 2. Het opzetten van een CRK meer op afstand van de gemeente. Samenwerken met MooiSticht of een andere partij waarbij wij als gemeente aansluiten bij een bestaande CRK.

Voorgesteld wordt om met ingang van 1 januari 2023 te starten met een CRK conform optie 1, waarbij de huidige leden van de Erfgoedcommissie worden benoemd als lid van de CRK. Daarnaast wordt voorgesteld te onderzoeken wat de voordelen en randvoorwaarden zijn van optie 2. Dan hebben wij de eerste ervaringen met de Omgevingswet opgedaan. We kunnen dan beoordelen of en welke voordelen er zijn om deze commissie onder te brengen bij MooiSticht of een andere partij en daarmee deze commissie op afstand te plaatsen. MooiSticht biedt de mogelijkheid om vanuit Houten burgerleden aan de CRK toe te voegen waarmee het Houtense DNA kan worden ingebracht.

1.2 Door dezelfde leden te benoemen in de CRK vanuit de Erfgoedcommissie zorgen wij voor continuïteit.

De leden van de Erfgoedcommissie zijn ingewerkt in de Houtense situatie. Zij verrichten een goede taak bij het beoordelen van bouwplannen op het gebied van erfgoed. Daarnaast hebben zij veel kennis en ervaring van de Houtense situatie. Door deze leden opnieuw te benoemen, is de continuïteit van deze commissie geborgd. Bij de samenstelling van de CRK wordt zoveel mogelijk gewerkt met lokale deskundigen.

2.1 Met de inhuur van MooiSticht is er voldoende kennis binnen de CRK aanwezig.

De CRK heeft bredere adviestaken dan de Erfgoedcommissie nu heeft. Met het invoeren van de Omgevingswet is het ook verplicht dat de CRK adviseert op het gebied van archeologie. Deze kennis is niet voldoende aanwezig bij de huidige leden van de Erfgoedcommissie. MooiSticht is een provinciale organisatie (de voormalige Utrechtse Welstandscommissie) met als doelstelling: “het bevorderen van de kwaliteit van de omgeving”. MooiSticht heeft mensen met ervaring in een CRK op het gebied van archeologie. Zij bieden ons de mogelijkheid dat wij deze mensen inhuren voor het beoordelen van bouwplannen waarvoor dat nodig en zinvol is.

In de regio werken reeds 21 gemeenten samen met MooiSticht op dit gebied. Uit een verkenning zijn geen andere lokale partijen naar voren gekomen die een vergelijkbare brede deskundigheid en manier van werken hebben. Derhalve wordt voorgesteld samen te werken met MooiSticht waarbij in de evaluatie van deze CRK in 2023 kan worden beoordeeld hoe deze samenwerking bevalt en/of er andere partijen zijn waarmee kan worden samengewerkt.

2.2 Het is belangrijk dat vanuit de CRK ook op het gebied van landschap wordt geadviseerd.

Het voorstel is om de bouwplannen – wanneer dat zinvol is voor dat bouwplan – ook te laten beoordelen op het gebied van landschappelijke inpassing. Daarmee kan een bouwplan ook worden beoordeeld op zijn impact in haar omgeving. Dit kan een duidelijke meerwaarde hebben voor een monument wanneer het in een omgeving staat die past bij dat monument. Hierdoor ontstaat een ensemble waarbij én het monument past in zijn omgeving en de omgeving het monument versterkt; een win-winsituatie. MooiSticht biedt ons de mogelijkheid mensen met kennis op dit gebied in te huren voor de beoordeling van bouwplannen waarvoor dat zinvol is. Wanneer in de toekomst gaat worden samengewerkt met een andere partij, dient hier advies over te worden gegeven.

3.1 Voor het borgen van de werkzaamheden van de CRK is het noodzakelijk een nieuwe Verordening Erfgoed en ruimtelijke kwaliteit vast te stellen
Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet is het verplicht een CRK aan te stellen. Deze commissie heeft specifieke taken en bevoegdheden die in deze verordening worden vastgelegd. Daarnaast zorgt deze verordening ervoor dat het werk van de CRK is geborgd in de bedrijfsvoering van de gemeente.

4.1 Door de bevoegdheid van de raad om nieuwe leden te benoemen te mandateren aan het college kunnen nieuwe leden sneller benoemd worden.
Het benoemen van leden van de CRK is in principe een Raadsbevoegdheid. De Raad heeft de mogelijkheid dit te mandateren aan het College. Dit heeft het voordeel dat wanneer een commissielid opzegt, deze persoon sneller vervangen kan worden en zijn of haar werk binnen de CRK snel voortgezet kan worden.

5.1 Het is zinvol eerst te focussen op de inwerkingtreding van de Omgevingswet en de aan te passen werkprocessen en de CRK hierop aan te laten sluiten. Pas in de maand oktober 2022 wordt het duidelijk of de Omgevingswet per 1 januari 2023 ingaat.
Op dit moment ligt het accent en de prioriteit van inzet van medewerkers van Team Vergunningverlening Toezicht en Handhaving (VTH) op het aanpassen en oefenen van de nieuwe processen in het kader van het programma Omgevingswet.

Mocht later worden besloten tot het op afstand zetten van de CRK (Optie 2), dan moet ook dit proces worden gedefinieerd en geoefend.

Het is verstandig de CRK, die voor een groot deel vergelijkbaar is met de Erfgoedcommissie, zijn werk te laten doen. Daarmee zal een deel van het werk voor de medewerkers van VTH gelijk blijven. Voor het kunnen adviseren op gebieden die nieuw zijn, is het nog wel nodig plannen vooraf te beoordelen op die noodzaak. Vervolgens kunnen wij mensen met kennis van die zaken van MooiSticht vragen aan te sluiten. Het feit dat een deel van het werk bekend is, geeft rust voor de medewerkers in een hectische tijd van werken met de nieuwe Omgevingswet.

5.2 Op basis van de ervaringen met de Omgevingswet en de werking van de CRK kan na één jaar worden geëvalueerd of een verdere samenwerking met MooiSticht zinvol is.
Na een jaar is er voldoende ervaring opgedaan om te evalueren of deze nieuwe opzet van de CRK goed werkt. Hierbij zal ook gekeken worden hoe de inzet vanuit de flexibele schil van MooiSticht bevalt. Op basis hiervan kan er een keuze gemaakt worden of er verder gewerkt wordt met een CRK met een flexibele schil of dat er behoefte is aan een andere organisatievorm.

Het eventueel op afstand zetten van de CRK heeft naar verwachting formatieve gevolgen voor Team VTH omdat dan een deel van de secretariaatsfunctie door MooiSticht of een andere partij wordt verzorgd.

De formatieve impact voor VTH, kan pas goed worden geduid als het proces met betrekking tot de Omgevingswet is vastgesteld en de financiële gevolgen en dekkingsmogelijkheden concreet zijn. Het geniet de voorkeur om in hierbij één keer naar de formatieve gevolgen voor VTH in het kader van de Omgevingswet en de Wet Kwaliteitsborging (Wkb) te kijken.

Kanttekeningen

1.1 De gemeente Houten is een ‘welstandsvrije gemeente’.
Op dit moment is de gemeente Houten een “welstandvrije gemeente” en wordt er vanuit de Erfgoedcommissie slechts beperkt geadviseerd; met name op het vlak van monumenten. De nieuwe CRK zal een vergelijkbare beperkte adviesrol hebben.

Participatie

De leden Erfgoedcommissie zijn over dit plan benaderd en staan achter dit voorstel. Zij denken mee over de toekomstige inzet van de CRK.

Financiën en formatie

Het voorstel heeft vooralsnog geen personele consequenties wanneer wordt geopteerd voor Optie 1. In principe gelden dezelfde voorwaarden voor bijvoorbeeld de vergoeding die de leden ontvangen ook binnen de CRK.
Ook de secretariaatsfunctie die nu wordt verricht door een medewerker van VTH blijft vergelijkbaar en in stand.

Leden van de CRK die worden ingezet als externe adviseurs vanuit de flexibele schil worden vooralsnog ingehuurd vanuit MooiSticht. Hun inzet wordt vooraf bepaald door de secretaris van de CRK. Op basis van de plannen die op de agenda staan van de CRK bepaalt de secretaris of het wel of niet nodig is mensen van MooiSticht in te huren. Naar verwachting zullen de kosten voor hun inzet in 2023 circa € 1.500 bedragen. Hiervoor zijn middelen beschikbaar binnen de huidige budgetten.

Voorgesteld wordt om na één jaar de werkwijze en de inrichting van de CRK te evalueren. Hierbij kan overwogen worden om de CRK op afstand te plaatsen. Indien vervolgens gekozen wordt voor het verder op afstand plaatsen van de CRK, zou er wel sprake zijn van personele consequenties. Dit omdat de secretariaatsfunctie die nu intern wordt verricht, deels over gaat naar MooiSticht of een andere partij. Het onderzoek naar deze optie moet hier duidelijkheid over geven. In dat geval is het ook nodig de Verordening Erfgoed en ruimtelijke kwaliteit opnieuw aan te passen. Dit betreft een kleine ingreep, de aanpassing van 1 of 2 artikelen.

Communicatie

N.v.t.

Voortgang

Met ingang van 1 januari 2023 starten wij met een nieuwe CRK. Na een jaar zal de CRK en de nieuwe werkwijze geëvalueerd worden. Hierbij zal deze werkwijze worden geëvalueerd en ook gekeken worden naar de mogelijkheden om de CRK meer op afstand te plaatsen. Dan zullen alle consequenties in beeld worden gebracht en ook de kosten. Vervolgens zal een voorstel worden gedaan voor de toekomstige gewenste situatie.

Evaluatie

Zie boven

Houten, 11 oktober 2022

het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Houten

R. Oonk R. Molenaar

Bijlagen

1. Notitie CRK, versie 4 oktober 2022
2. Verordening Gemeentelijke Commissie Erfgoed en Ruimtelijke Kwaliteit gemeente Houten.

Verantwoordelijke portefeuillehouders college

1e PoHo: Wouter van den Berg
2e PoHo: Paul van Ruitenbeek

Raadsbesluit

Voorstelnummer: 600638

Onderwerp
Adviescommissie Erfgoed en Ruimtelijke Kwaliteit Houten (CRK)

De raad van de gemeente Houten heeft het voorstel van het college van burgemeester en wethouders d.d. 11 oktober 2022 gelezen en besluit:

1. Met ingang van 1 januari 2023 de huidige Erfgoedcommissie te ontbinden en de leden van deze commissie te benoemen als lid van de Gemeentelijke Adviescommissie Erfgoed en Ruimtelijke Kwaliteit Houten (CRK);
2. De adviseurs van MooiSticht op ad hoc basis in te huren voor één jaar als aanvulling van de CRK zodat deze commissie interdisciplinair kan adviseren op al haar wettelijke taken;
3. De Verordening Gemeentelijke Adviescommissie Erfgoed en Ruimtelijke Kwaliteit gemeente Houten 2023 vast te stellen;
4. Het College te mandateren om nieuwe leden van de CRK te benoemen;
5. Na een jaar de werkwijze en de inrichting van de CRK te evalueren.

Dit is besloten in de openbare vergadering van de raad op 13 december 2022.

De raad van de gemeente Houten,
de griffier,
{{?esl:Signer2:Capture:size(200,100)}}

C.M.S. Visser

de voorzitter,
{{?esl:Signer1:Capture:size(200,100)}}

G.P. Isabella